

UVOD

Vrijeme u kojem živimo, vrijeme je fascinantnih mogućnosti i izazova kojih često nismo ni svjesni. Čovjekova uzlazna putanja od praistorije preko drevnih civilizacija, kamenih alatki, Abakusa - korištenog u Maloj Aziji 1500 godina prije naše ere, pa sve do savremene ere kompjutera, samo su još jedan dokaz ljudskog primata u prostoru u kojem djeluje. Život savremenog čovjeka naprosto je nezamisliv bez savremenih dostignuća kompjuterske tehnologije i svih blagodeti i mogućnosti koje ona pružaju.

Ni jedan tehnološki pronalazak u istoriji čovječanstva nije u toj mjeri promijenio život čovjeka i naišao na tako široku upotrebu kao kompjuter. U eri informacione tehnologije informacija je postala isto toliko, ako ne i više, značajna kao što je bio kapital u industrijskoj eri. Danas gotovo da ne postoji čovjekova aktivnost u kojoj on direktno ili indirektno ne koristi kompjuter kao sredstvo za rad. Sa druge strane, razvoj kompjuterske tehnologije prouzrokovao je i nastanak i razvoj kompjuterskog kriminala.

Usljed intenziteta i brzine razvoja tehnologije u savremenom svijetu, nemamo jedinstvenu definiciju kompjuterskog kriminala, a samim tim i ne prepoznavamo sve oblike zloupotrebe te tehnologije. Kako je riječ o relativno novom načinu izvršenja krivičnih djela, ne postoji saglasnost ni oko njegovog naziva, pa se u upotrebi koristi više naziva kao što su: kompjuterske zloupotrebe, kompjuterske prevare, kompjuterski kriminal i dr. Međutim, postoji saglasnost oko toga šta predstavlja kompjuterski kriminal. Riječ je o potpuno drugačijem načinu izvršenja krivičnih djela uz pomoć kompjutera, novom obliku zaštite i nematerijalnom objektu napada. Kompjuter se može pojaviti kao sredstvo ili kao objekat napada što ukazuje na velike mogućnosti i načine zloupotrebe tehnologije.

Razvojem tehnologije sve više ličnih, poslovnih i drugih podataka unosi se u kompjuterske sisteme, samim tim raste i potreba upotrebe kompjutera u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, stoga zloupotrebom tehnologije mogu nastati štete velikih razmjera. Današnje društvo se odlikuje sve većom zavisnošću o tehnologiji, što stvara "ranjivost i otvara vrata" raznim zloupotrebama.

Rasprostranjenost ove vrste kriminala proizlazi iz globalnog karaktera ovih djela koja omogućavaju počiniteljima da djelo izvrše s jednog kraja svijeta na drugi, što im je zbog lakog i jeftinog pribavljanja kompjutera i lake obuke i omogućeno, kao i činjenice da počinitelji ovih delikata imaju veću mogućnost izbora mjesta, cilja i vremena napada. Velika zloupotreba proizlazi i iz oblika u kojem se podaci i programi nalaze što olakšava brz i jednostavan uvid, mijenjanje, brisanje i druge manipulacije koje je teško otkriti i dokazati.

Kompjuterskom kriminalu uveliko doprinosi i neprijavljivanje ovih djela od strane oštećenih što utiče i na porast ovih zloupotreba.

Kako nema opšteprihvaćene definicije kompjuterskog kriminala, ovaj oblik zloupotrebe predstavlja "pošast" novog doba koja je uzela maha i napada kako na sigurnost,

imovinu pojedinca tako i na preduzeća i državu. Niko nije potpuno siguran i pitanje je vremena kada će neko postati interesno polje ovih napada i postati žrtva, zato se više pažnje treba posvetiti preventivnom djelovanju u vidu primjene zaštitnih mjera, koje se spominju u zakonskom opisu ovih djela.

Da bi se uspješno suzbio i otklonio ovaj oblik kriminala trebaju se donijeti sveobuhvatni zakonski propisi, kojima cilj treba biti ne samo kažnjavanje počinioca ove vrste krivičnih djela, nego i preventivno djelovanje. Najveći nedostatak prilikom donošenja zakonskih propisa predstavlja upravo nepostojanje opšte definicije kompjuterskog kriminala i svakodnevne pojave novih oblika, radnji i načina izvršenja ovih oblika kaznenih djela, koja su upravo prouzrokovana nedostižnim razvojem tehnologije.

U daljem izlaganju nastojaćemo što preciznije obrazložiti najčešće oblike ove "pošasti" i načine borbe našeg zakonodavstva u njihovom suzbijanju, ali prije navedenog, napomenućemo da kompjuter kao što može biti snažno oružje usmjereno protiv društva, takođe može biti i snažno sredstvo borbe protiv kriminala, što ukazuje i na jedan od načina internacionalne saradnje, koja se pospešuje donošenjem preporuka i rezolucija koje predstavljaju jedan od instrumenata efikasne borbe protiv kompjuterskog kriminala.

Na kraju uvodnog razmatranja ukazao bih da kompjuterski kriminal predstavlja dio društva i načina života pojedinaca koji pod hitno treba otkloniti radi uspješnog i sigurnog funkcionisanja društva kao cjeline. Jedan od načina borbe protiv ove "pošasti" su stalna razmatranja i istraživanja ovih pojava kriminala, kojim ću i ja pokušati doprinijeti svojim komentarima i shvatanjima koja ću izložiti u daljnjem tekstu.